

Τὰ μέσα ἐνημέρωσις καὶ ἡ διαφήμιση παρεμποδίζουν τὴ συνειδητοποίησιν τῆς ἀλλαγῆς ποῦ ἱστορικὰ πραγματοποιεῖται...

τῆς Δρος Νίτσας Χαρβάτη-Φέντον, Ψυχολόγου

Ὁ Καζαντζάκης γράφει στὴν «Ἀναφορὰ στὸν Γκρέκο»,... «Ὅσο κι' ἂν ρητορεύει τὸ μυαλὸ κι' ἀποδείχνει τὴ γυναίκα ἰσότιμη, ἰσόψυχη μὲ τὸν ἄνδρα, μέσα μου ἡ παμπάλαιη καρδιά, ἡ ἀφρικάνα, ποῦ καταφρονάει καὶ δὲ θέλει τὸ φραγκεμένο νοῦ, ἀποδιώχνει τὴ γυναίκα, δὲν τῆς ἔχει ἐμπιστοσύνη... στολίδι μονάχα τοῦ ἀντρὸς ἡ γυναίκα, καὶ πιὸ συχνὰ ἀρρώστεια καὶ ἀνάγκη».

Ἡ παμπάλαιη καρδιά, ἡ ἀφρικάνα, μοιάζει πὼς κυριαρχεῖ ἀκόμη στὸν τόπο μας. Ὅλα τὰ μέσα ἐνημέρωσις προβάλλουν καὶ τονίζουν τὴν εἰκόνα τῆς γυναίκας - στολίδι, ποῦ ἐπιδιώκει νὰ ἐνδυναμώσει τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς θηλυκῆς τῆς γοητείας. Ἡ διαφήμιση στηρίζεται σ' αὐτὰ γιὰ νὰ διαθέσει τὰ κατάλληλα προϊόντα.

Τὸ πρότυπο αὐτὸ τῆς γυναίκας ἐξυπηρετεῖ πολλὰ : νομιμοποιεῖ τὴν κρατοῦσα κατάσταση - νοοτροπία, ἐπιβεβαιώνει τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἄλλου φύλου, σιγουρεύει τὸν ἀνδρισμὸ του. Ἀπὸ θέσεως ἰσχύος λοιπὸν ἡ ἀνδροκρατική μας κοινωνία ἀντιμετωπίζει τὴ γυναίκα, ὅπως τὴ θέλει νὰ ἔχει : ἐξάρτημα τοῦ ἀνδρα. Ἔτσι, ποῦ διαφαίνεται σχεδὸν καθαρὰ πῶς, ἂν τὸ ἐξάρτημα ἔπαυε νὰ πληρῶνει αὐτὸ τὸ ρόλο, δὲ θὰ εἶχε περίπου λόγο ὑπαρξῆς. Σκοπὸς λοιπὸν καὶ οὐσία τῆς ζωῆς τῆς γυναίκας εἶναι ἡ διατήρησις τῆς σεξουαλικῆς τῆς γοητείας γιὰ ν' ἀρέσει στὸν ἄνδρα. Καλλωπίζεται καὶ στολίζεται. Ξημερσβραδιάζεται στὰ μαγαζιά καὶ στὰ ἰνστιτοῦτα καλλονῆς. Νὰ γίνῃ ἀκαταμάχητη. Νὰ τὴν ἐπιθυμοῦν ὅλοι. Κατ' ἐπέκτασιν, τῆς ἐπιτρέπεται νὰ ζεῖ στὴ σκιά τοῦ ἀνδρα, νὰ τὸν ἐξυπηρετεῖ γιὰ νὰ ἐπιτελεῖ τὸ ἔργον του, νὰ εἶναι ἡ νοικοκυρά. Ὅχι μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἡ ἴδια ἔχει ὀργανώσει αὐτὸ τὸ πρόγραμμα ζωῆς, ἀλλὰ ὅτι εἶναι ὁ προκαθορισμένος κοινωνικὸς τῆς ρόλος.

Τὸ ὀξύμωρον στὴν περίπτωσιν εἶναι ὅτι, ἐνῶ προβάλλεται ἡ γυναίκα - ἐξάρτημα, σεξουαλικὸ ἀντικείμενον, σύγχρονα ἀποτελεῖ πηγὴ ἀστείρευτη γιὰ σκαμπτικὰ σχόλια. γιὰ ταπεινωτικὰ εὐφυολογήματα σχετικά μὲ τὴ νοημοσύνη τῆς καὶ τὴν ἐλαφρότητα τοῦ χαρακτήρα τῆς. Ὁ ρόλος ποῦ τῆς ἔχει ἐπιβληθεῖ παρουσιάζεται σὰ δική τῆς ἐπιλογὴ ἢ σὰν προσδιορισμὸς ἀπὸ τὴ φύσιν.

Παράλληλα ἡ γυναίκα ποῦ ἔχει κι ἄλλες ἐπιδιώξεις καὶ σκοποὺς, πέρα ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι μίαν καὶ σύζυγος, κατὰ τὴν ἀντίληψιν πολλῶν ἀκόμη καὶ σήμερον, ἔχει ξεφύγει ἀπὸ τὸ ρόλον τῆς. Γιὰ τὴν πραγματικότητα ἀποτελεῖ ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἀνδρική δυνάστεία. Ἡ ἰσοτιμία καὶ ἡ ἰσοψυχία τῆς γυναίκας ἔχει μείνει ἀκόμη στὸ νοῦ σὰ θεωρητικὸ σχῆμα· δὲν ἔχει πάσι στὴν καρδιά, δὲν ἔχει γίνῃ βίωμα. Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια γιὰ πολλοὺς προοδευτικὸς ἄνδρες καὶ γιὰ παραπολλὰς γυναῖκες. Ὅχι μόνο γιὰ τὴν ἀνδρική δυνάστεία ἀπὸ τὰ μικράτα τοὺς καὶ δὲν τοὺς εἶναι εὐκόλον νὰ τὴν ἀποτινάξουν, μὰ καὶ γιὰ τὴν ἀντιδρῶν ὑποσυνείδητα, γιὰ τὴν φοβοῦνται, ὅτι κάτι θὰ χάσουν : οἱ γυναῖκες τὴν προστασία, οἱ ἄνδρες τὴν ἐξουσία.

Ἡ εἰσβολὴ καὶ μὴ ἀφομοίωσις τῶν νέων δομῶν, τ' ἀντιφατικὰ μηνύματα τῆς ἐποχῆς ἔχουν κλονίσει «πιστεύω», ἔχουν περιπλέξει ἠθικοὺς κώδικες, ἔχουν ἀποπροσανατολίσει λίγο - πολὺ τοὺς περισσότερους. Χαρακτηριστικὰ : Φοιτήτριες ἀνώτερης Σχολῆς στὴ συντριπτικὴ τους πλειονότητα δηλώνουν ὅτι σπουδάζουν γιὰ τὴν εἶναι μοντέρνας γυναῖκες· θὰ ἐργαστοῦν ὥσπου νὰ παντρευτοῦν· ἔπειτα θὰ τὴς χρειάζεται ὁ ἄνδρας τοὺς· τὸ δίπλωμα θὰ εἶναι «ἀτοῦ» γιὰ τὸ γάμον.

Οἱ ἄνδρες ἐξάλλου πιέζονται ἀπὸ τὰ πράγματα ν' ἀνατοποθετηθοῦν σὲ σχέση μὲ τὸ ἄλλο φύλον καὶ στὴ στενότερη καὶ στὴν πλατύτερη κοινωνικὴ ὁμάδα. Ἡ ἀνατοποθέτησις γιὰ τοὺς πολλοὺς σημαίνει μείωσις. Δὲ χάνουν κοινωνικὰ προνόμια. Τὰ μοιράζονται μόνο. Ὅμως, οὐσιαστικὰ δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος τῆς βαθύτερης τοὺς ἀντίδρασης· εἶναι τὸ χάσιμον τῆς εὐκόλης σύγκρισις μὲ τὴ μὴ ἰσόψυχη γυναίκα, ποῦ τοὺς ἐξασφάλιζε αὐτόματα, χωρὶς προσπάθεια τὴν ὑπεροχὴν, τὴν ἐξουσία, τὴν αὐτοεκτίμησιν. Ἄνδρας σήμαινε ὡς τώρα ὄν ἰδιαίτερα ξεχωριστό, «φύσει» πάνω ἀπὸ τ' ἄλλο φύλον. Ἐξουσιαστὴς του. Μία σκηνὴ συχνὴ στοὺς ἑλληνικοὺς δρόμους ἀποκαλύπτει πολλὰ πάνω σ' αὐτὸ : ὁ ἄνδρας περὶ ἀκολουθεῖ μίαν γυναίκα καὶ τὴν ἐνοχλεῖ μὲ σχόλια καὶ προτάσεις. Ἡ γυναίκα ἀγανακτεῖ καὶ τοῦ λέει νὰ τὴν ἀφήσῃ ἡσυχῇ. Ἡ πιὸ συχνὴ ἀντίδρασις τοῦ ἀνδρα εἶναι νὰ τὴν βρῖσει μὲ χυδαῖες ἐκφράσεις. Δὲν

πρόκειται απλά για την επιθετικότητα που ενδέχεται να προκαλέσει μία απόρριψη. Τόν πνίγει το δίκιο : Τῆς ἔκανε τὴν τιμὴ νὰ τὴν προσέξει καὶ κείνη τόλμησε ν' ἀρνηθεῖ τὴν εὐνοια. Προσβολὴ καὶ κίνδυνος γιὰ τὴν ἀμετακίνητη ἀνδρική του ταυτότητα.

Βαθύτατα λοιπὸν τὸ συμφέρον, ὑπαρξιακὸ γιὰ πολλοὺς ἄνδρες, νὰ διατηρηθεῖ ἡ εἰκόνα τῆς γυναίκας - στολίδι - ἐξάρτημα γιὰ ὅλους τοὺς λόγους ποὺ μιὰ τέτοια τοποθέτηση συνεπάγεται. Τὰ μηνύματα, μὲ ὅλα τὰ μέσα, γιὰ τὴ διατήρηση αὐτοῦ τοῦ πρότυπου, δὲν εἶναι τυχαῖα, ἔστω κι' ἂν

δὲν ἐκπέμπονται συνειδητά. Πέρα ἀπὸ τοὺς ἄλλους σκοποὺς ποὺ ἐξυπηρετοῦν - καταναλωτικὸς - εἶναι καὶ κάπως σὰν τὴ μαγικὴ σκέψη, ποὺ ἀρνεῖται κι ἔτσι καταργεῖ τὴν ἀπειλὴ τῆς «ισότιμης καὶ ἰσόψυχης γυναίκας», ποὺ πάει νὰ πάρει τὴ θέση της στὴν ἀνθρώπινη κοινότητα. Δικαιωματικά.

Τὸ σφυροκόπημα τὸ καθημερινὸ τῶν μέσων ἐνημέρωσης καὶ τῆς διαφήμισης παρεμποδίζουν τὴ συνειδητοποίηση τῆς ἀλλαγῆς ποὺ ἱστορικὰ πραγματοποιεῖται. Ἀποπροσανατολίζουν. Ὁχι δικαιωματικά.